

STATISZTIKAI BÜROKRÁCIA

A Központi Statisztikai Hivatal a Népgazdasági Tanács határozataira támaszkodva állandó harcot vív a statisztika területén megnyilvánuló bürokrácia, a kontár- és vadstatisztikák ellen. A Népgazdasági Tanács határozatai leszögezik, hogy a tanácsok, egész területükre vonatkozó adatgyűjtéseket csak a Központi Statisztikai Hivatal elnökének engedélyével hajthatnak végre. A kisebb területre vonatkozó, vagy egy hónapnál rövidebb időközben, operatív intézkedéseket szolgáló adatgyűjtéseket is a Statisztikai Hivatallal történt előzetes megbeszélés alapján lehet csak elrendelni. A Népgazdasági Tanács a statisztikai fegyelem betartása érdekében megfelelő büntető rendelkezéseket is hozott azok ellen, akik a határozatok ellenére önkényesen rendelnek el statisztikai felvételt vagy szakszerűtlen, kontár- és párhuzamos statisztikákkal teszik komolytalanná a statisztikai munkát és akadályozzák a szükséges és rendszeres adatfelvételek végrehajtását.

Mindezek ellenére még mindig tömegével lepik el különösen a tanácsok statisztikai osztályát a legkülönbözőbb adatkérések, amelyeknek senki semilyen hasznát nem veszi. A tanácsok statisztikusai nem lépnek fel elég erélyesen az engedély nélküli statisztikákkal szemben. Többnyire azok a megyei és járási statisztikusok is, akik látják a vadstatisztikákban rejlő veszedelmet, liberálisan kezelik az ellenük való küzdelmet. Az illetéktelen adatgyűjtők ellen meg kell tenni a feljelentést, járási viszonylatban a V. B.-hoz, megyei vonatkozású kérdésekben a megyei V. B.-hoz. A liberalizmus megnyilvánulása az is, hogy a statisztikai csoportok legtöbbször örülnek, ha valaki egyáltalán bemutatja az indítandó adatgyűjtés tervét és ezzel megelégedve, az adatgyűjtés tervének érdemi elbírálása nélkül engedélyezik azt. Természetesen nem elég az sem, hogy a statisztikus megteszi a feljelentést, ha a V. B. nem törődik azzal, hogy a statisztikus munkáját elősegítse és a feljelentés alapján nem érvényesítik a büntető rendelkezéseket. A tanácsok végrehajtó bizottságának komolyabban kell venni a statisztika területén is az állami fegyelmet és a statisztikai visszaéléseket minden esetben alaposan ki kell vizsgálnia, az illetékeseket felelősségre kell vonnia.

A szakszerűtlen statisztikák elleni harc megköveteli, hogy ne elégedjünk meg a felesleges statisztikák felfedésével és leállításával, hanem a legszigorúbban fel kell lépünk kibocsátója ellen.

A statisztikai bürokrácia elleni harc a helyi tanácsok statisztikusainak munkájában kettős irányú kell hogy legyen.

Egyrészt küzdeni kell a folyamatban lévő engedély nélküli, párhuzamos, kontár és felesleges adatgyűjtések, adatszolgáltatások ellen.

Másrészt felvilágosító, nevelő munkát kell végezni az adatgyűjtések és adatszolgáltatások engedélyezése területén. Az engedélyezés előtt a ter-

vezetet gondosan meg kell vizsgálni a statisztikai szakszerűség szempontjából. Ha a statisztikus úgy látja, hogy a tervezett adatgyűjtés felesleges, indokolja meg megfelelően az engedély elutasításának okait, vagy jelölje meg azokat a változtatásokat, amelyek elvégzése után az adatfelvétel engedélyezhető. Ezek a feladatok alapos körültekintést, szívós és hosszas munkát, a liberalizmus felszámolását és a vadstatisztikák elleni harc fontosságának állandó szem előtt tartását követelik meg.

A Központi Statisztikai Hivatal kiküldöttei a legutóbb is számos szakszerűtlen és párhuzamos statisztikai adatgyűjtést derítettek fel és állítottak le. Ezek közül néhányat ismertetünk.

A főváros XVII. kerületi tanácsának hibája következtében a XVII. kerületi gazdálkodókat két héten belül háromszor hívták be a V. B.-hoz adatszolgáltatásra. Első esetben a Tagosítási Bizottságnak szolgáltattak személyesen adatokat, a második esetben a vetésterv felbontásáról volt szó. Harmadszorra az utónövényekről kivánt adatokat a tanács mezőgazdasági osztálya, függetlenül attól, hogy a Központi Statisztikai Hivatal is végez ilyen adatgyűjtést. Mindezek után pedig kiderült, hogy szakszerűség szempontjából az adatgyűjtés használhatatlan, mert 128 gazdaság és 280 kat. hold adatai helyett csak 69 gazdaság és 160 kat. hold adatait foglalja magában, ezenkívül nem veszi figyelembe a 170 I. típusú tszcs-tag adatait sem. Az adatgyűjtés beleütközik az 5/46/3/1950. V. B. sz. elnöki rendelkezésbe, amely szerint a XVII. kerületi tanács V. B. szervei adatgyűjtést csak a V. B. elnök engedélyével végezhetnek. Megszegi a 651/33/1950. N. T. sz. határozatot is, amely szerint adatgyűjtések csak a Központi Statisztikai Hivatal szakvéleményének meghallgatása után, illetve engedélyével hajthatók végre.

Végül pedig politikailag sem helyes, hogy az adatszolgáltatókat feleslegesen zaklatják, amikor az adatokat egy alkalommal is bekérhették volna.

Meg kell említeni, hogy a Fővárosi Tanács V. B.-a méltóképpen reagált a XVII. kerületi Tanács rossz munkájára és a Kerületi Tanács Mezőgazdasági Osztályának vezetője ellen eljárást indított.

Hajdú megyében a Megyei Tanács Közlekedési Osztálya a Közlekedés-és Postaügyi Miniszter rendelkezére való hivatkozással utasította a Járási Közlekedési Csoportokat: jelentsék, hogy a járás területén melyik útvonal mentén van (szelvény- és darabszám megjelölésével) alma-, szilva-, meggy-és diófa.

Vajjon miért szükséges a minisztériumban azt tudni, hogy egyes szelvényeken hány fa áll? Az ilyen adatok a minisztérium részére semmiféle operatív célt nem szolgálnak és csak feleslegesen megterhelik a tanácsok statisztikusait.

Ismételten összeíratta az utakat a Hajdú Megyei Tanács Közlekedési Osztálya önállóan is. Június 2-án, majd június 13-án adott ki rendelkezéseket az utak összeírására vonatkozóan, különböző szempontok szerint és egészen furcsa, értelmetlen mutatószámok kiszámítását követelte a járástól: az utcák hosszából járdával ellátott részt százalékban, a község egy lakosára eső járdaburkolatot, a községi utak arányát a közdülűutakkal szemben stb.

A megyei statisztikai csoportvezető ellenezte az utak összeírását, de a közlekedési osztály szerint „nem tudott elég nyomós érvet mondani az összeírás ellen” — és így az összeírás mégis megtörtént.

Somogy megyében a Fonyódi Járási Tanács Építési és Közlekedési csoportja hasonló tartalmú utasítást küldött a járás községeinek:

„Fonyódi Járási Tanács V. B. Építési és Közlekedési Csoport. Fonyód. Tanácssháza.

Ea.: Egyed Mihály.

Tárgy: Utak, hidak, közterek és faállományról
kimutatás bekérése.

Száma: 766/9—1/1951.

Melléletek: 1 drb.

Községi Tanács Végrehajtó Bizottságának,

Székhelyén

Felkérem a Községi Tanács Végrehajtó Bizottságát, hogy a mellékletként megküldött minta szerint jelentse a község területén lévő utcák, közdülútak, közterek számát a kimutatás pontjainak megfelelően.

A közterek rovatába tüntessék fel, hogy milyen emlékmű van rajta elhelyezve.

Ugyancsak a mellékelt kimutatáson jelentse az utcák és közdülútak mentén lévő faállományt, fák nemei szerint részletezve a kimutatás rovatainak megfelelően, külön az úton (úttest) jobb- és baloldaláról.

Tájékoztatásul közlöm, hogy az úttest baloldala a magasabb kilométer felé fordulva balkéz felől esik. Utcában, mely nincs Km-rel bemérve, a magasabb házzszámot vegyük alapul a baloldal megállapításához. Közdülúton, mint ahogy a kimutatás jelzi, kilométertávolságonként határozzuk meg a fák nemeit és számát, utcánál végig a jobb- és baloldalt írjuk be.“

A törökszentmiklósi járási tanács pénzügyi osztálya a következő adatgyűjtést rendelte el a járáshoz tartozó községekben: „Felhívom, azonnal foglalja névjegyzékbe, hogy névszerint kinek hány darab baromfia (kacsa, liba, pulyka, tyúk) van és a névjegyzéket sürgősen terjessze be.“

Az adatgyűjtés szakszerűtlenségére és értelmetlenségére nem is kell felhívni a figyelmet. Mint követendő példát említjük meg, hogy a megyei statisztikai csoport a pénzügyi osztállyal egyetértésben javasolta a V. B.-nak a járási pénzügyi osztályvezető pénzbüntetését.

Gyakran előfordul, hogy távbeszélőn vagy értekezleteken szóban adnak utasítást adatszolgáltatásra. Az ilyen rendelkezések azt eredményezik, hogy a beküldött jelentések nem egységesek, nem lehet őket összesíteni. A debreceni járásban például szóbeli intézkedést adtak a községeknek az egészségügyi intézmények méreteinek és egyéb adatainak jelentésére. A községek az írásos jelentéseket részint a Járási Tanács Építési Csoportjának, részint a Terv- és Statisztikai Csoportnak küldték, Hajdúszoboszló viszont egyszerűen csak a Járási Tanácsnak címezte a jelentést. Természetesen az adatok is különbözőek voltak. Még a helyiségek méreteit is különböző mértekegységben közölték. Egyik község jelentette a beosztott alkalmazottak számát, a másik nem, egyik jelentette, hogy az épület „L“-alakú, a másik viszont azt közölte, hogy a helyiség 32 személyt fogadhat be.

A tapasztalat ebben az esetben is azt mutatja, hogy rosszul átgondolt, odavetett összefrások nem vezetnek semilyen eredményre, csak szaporítják a bürokratikus és hasznavehetetlen statisztikát.